

René Chapus, DROIT ADMINISTRATIF GÉNÉRAL, Editions Montchrestien, Paris, 1985, T. I. 911. стр. и T. II. 622 стр.

У првој књизи овог уџбеника управног права Француске проф. Chapus је после уводног дела у коме расправља о дефиницији предмета управног права (стр. 5—26) изложио: изворе управног права (стр. 27—96); организацију управе (стр. 97—328); делатност управе (стр. 329—498); управно судство (стр. 499—648); режим управних аката (стр. 649—782) и одговорност јавне власти (стр. 783—892). У другој књизи изложен је правни режим јавних службеника (стр. 11—280); јавни домен (стр. 281—424); јавни радови (стр. 425—540) и експропријација (стр. 541—608). Обе књиге садрже потребну библиографију.

Проф. Chapus и у овом свом делу даје изванредне суптилне анализе института управног права и посебно критичку анализу управно-судске праксе што омогућује сагледавање у целини система управног права савремене Француске. Проф. Chapus у овом свом уџбенику примењује правни метод и обухвата општи део управног права Француске али с обзиром да француско управно право није кодификовано, него се појављује као право у непрестаном кретању, његова излагања посебно имају у виду непрестани развој управе и еволуцију односа управе са корисницима управе. Овај уџбеник проф. Chapus-а се придружује савременим класичним уџбеницима управног права Француске бројних француских професора управног права ((M. Waline, J. Rivero, A. de Laubadère, G. Vedel и други), и који су тим својим делима допринели угледу који теорија француског управног права ужива у читавом свету, без обзира на савремене различите друштвено-политичке системе. У француској правној литератури већ су запажени прикази који истичу изузетну вредност овог уџбеника, не само због богатства документације, темељног сагледавања материје, него и због прецизности и луцидности анализа, а посебно због потпуног владања обимном материјом управног права. Поред свих ових одлика истиче се посебно да је проф. Chapus у овом уџбенику сачувао одлике свог изузетог смисла за критички дух у анализама управне стварности и развоја управног права, тако да се и овде некад одваја од неких устаљених гледишта у теорији управног права или одређених концепција управно-судске праксе француског Државног савета.

Уџбеник Управног права који је сада објавио проф. Chapus не би се смео изоставити ако се жели ближе упознати савремено управно право Француске и тенденције његовог развоја.

Д. Б. Денковић

René Chapus, DROIT DU CONTENTIEUX ADMINISTRATIF, Editions Monchrestien, Paris, 1982, 924 стр.

Проф. R. Chapus својим књигама увек обогаћује француску правну науку посебно теорију управног права. Почео је изузетно запаженим делом *О одговорности за штету у јавном и приватном праву Француске (Responsabilité publique et responsabilité privé, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris, 1954)*. У тој својој књизи он је насупрот

многим савременим теоретичарима управног права, на основу критичке анализе управно-судске праксе и праксе судова опште надлежности указивао да су у француском праву правила о одговорности за штету које примењује управно судство у својој пракси, у ствари, врло блиска правилима о одговорности које примењују судови опште надлежности. Из те своје савесне анализе и једне и друге судске праксе, проф. Chapus је истицао да посебна одговорност за штету у јавном праву Француске није заснована на позитивном праву, него на основу управно-судске праксе, и то на основу познате одлуке *Blanco* коју је донео Суд за решавање сукоба надлежности још 1873. године а пракса Државног савета доследно примењивала. Тако су ударени темељи концепцији француског управног права да држава и њене јавне службе не одговарају за штету по правилима грађанског права.

У предговору те књиге о одговорности проф. М. Waline је истицао да се писац одваја од познатих путева и показује јак критички дух.

У напред наведеном обимном делу о управном спору, о коме је реч у овом приказу, проф. Chapus је изложио организацију, надлежност, поступак и функционисање управног судства Француске и решавање сукоба надлежности. Посебно се истиче да је то целовито приказивање проблематике управног судства толико значајније јер је познато да у француском праву, осим законских прописа о организацији управног судства, нема кодификације ни за функционисање, ни за поступак или надлежност управног судства у целини. Са разлогом се истиче да овај так сложени систем зависи, у крајњој линији, од Државног савета који у секцији за управне спорове формулише својим одлукама не само правила која су обавезна за управу у примени и тумачењу закона, него ове одлуке морају да поштују и сви управни судови.

Указујући на одлике ове књиге, са разлогом се већ истиче да је потребно много савесног и обазривог оштроумног истраживања да се влада свим сложеним детаљима ове обимне материје о управном судству, како би се јасно изложила синтеза о управном судству Француске. Проф. Chapus је постигао жељени резултат јер је ово дело јасно методолошки компоновано и посебно обогаћено анализом мноштва управно-судских одлука. Кад је академик А. Plantey предлагао да ова књига добије награду Léon Julliot de la Morandière, поред осталог је истакао да ће ово дело бити од велике користи за упознавање огромне материје управног права и да због свих својих одлика чини част француској правној науци („*Revue des sciences morales et politiques*“, Paris, 1985, № 3, стр. 499—500).

И поред већ познатих савремених дела о управном спору у целини које су написали професори J. M. Auby и R. Drago; R. Odent; M. Letourneur—J. Beauchet—J. Méric; Ch. Debbasch као и бројне монографије о посебним проблемима управног спора Француске које су објавили S. Rials, P. Sandevoir, L. Nizard, D. Truchet, M. Gjidara и др. ова књига је добро дошла за ближе упознавање функционисања и проблематике управног спора Француске. Не упуштајући се у детаљно приказивање овог изузетно запаженог дела о управном спору у Француској може се уопштено истаћи да проф. Chapus у овом свом делу обиљем материјала и критичким анализама управно-судске праксе омогућава да се још боље упозна систем управног судства Француске и целовитије сагледају савремени проблеми управно-судске контроле рада управе у француском праву.

Д. Б. Денковић